DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.3.29>

ADMINISTRACYJNOPRAWNE ZAPEWNIENIE KOORDYNACJI DZIAŁAŃ PODMIOTÓW PRZECIWDZIAŁAJĄCYCH KORUPCJI: DOŚWIADCZENIE REPUBLIKI FRANCUSKIEJ

Halyna Lukianova

kandydat nauk prawnych,

docent Katedry Prawa Administracyjnego i Informacyjnego

Dydaktyczno-Naukowego Instytutu Prawa, Psychologii i Edukacji Innowacyjnej

Narodowego Uniwersytetu "Politechnika Lwowska" (Lwów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-1109-9299

e-mail: HalynaLukianova@ukr.net

Adnotacja. Artykuł poświęcono badaniu doświadczeń Francji w zakresie regulacji prawnych zabezpieczenia administracyjnoprawnego w zakresie koordynacji podmiotów przeciwdziałających korupcji. Ustalono, że we Francji funkcjonuje model administracyjnoprawny, zapewniający koordynację działań podmiotów przeciwdziałających korupcji, który przewiduje utworzenie specjalnej instytucji antykorupcyjnej, do której uprawnień należy koordynacja działań podmiotów przeciwdziałających korupcji i polityka antykorupcyjna państwa jako całości. Stwierdzono, że biorąc pod uwagę doświadczenia Republiki Francuskiej, należy zmienić status Prezesa Narodowej Agencji Zapobiegania Korupcji i nadać mu większą niezależność od Gabinetu Ministrów Ukrainy. Zaproponowano i wyszczególniono odpowiednie zmiany w obowiązującym ustawodawstwie Ukrainy.

Słowa kluczowe: doświadczenia zagraniczne, Republika Francuska, regulacje prawne, ustawodawstwo, koordynacja, działalność, podmiot, korupcja, przeciwdziałanie korupcji.

ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT OF COORDINATION ACTION OF ANTI-CORRUPTION SUBJECTS: EXPERIENCE OF THE FRENCH REPUBLIC

Halyna Lukianova

Candidate of Law,

Associate Professor of Administrative and information law of the

Educational and Scientific Institute of Law, Psychology and Innovative Education

National Lviv Polytechnic University (Lviv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-1109-9299

e-mail: HalynaLukianova@ukr.net

Abstract. The article is devoted to the study of the experience of France in the legal regulation of administrative and legal support for the coordination of anti-corruption actors. It is established that in France there is a model of administrative and legal support for the coordination of anti-corruption actors, which provides for the creation of a special anti-corruption institution, which is responsible for coordinating the activities of anti-corruption actors and anti-corruption policy in general. It was concluded that, taking into account the experience of the French Republic, it is appropriate to change the status of the Chairman of the National Agency for the Prevention of Corruption and give him greater independence from the Cabinet of Ministers of Ukraine. Relevant changes to the current legislation of Ukraine are proposed and detailed.

Keywords: foreign experience, French Republic, legal regulation, legislation, coordination, activity, subject, corruption, anti-corruption.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КООРДИНАЦІЇ ДІЙ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ДОСВІД ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Галина Лук'янова

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри адміністративного та інформаційного права

Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти

Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)

ORCID ID: 0000-0003-1109-9299

e-mail: HalynaLukianova@ukr.net

Анотація. Статтю присвячено дослідженню досвіду Франції щодо правового регулювання адміністративно-правового забезпечення координації суб'єктів протидії корупції. Встановлено, що у Франції функціонує модель

адміністративно-правового забезпечення координації діяльності суб'єктів протидії корупції, яка передбачає створення спеціальної антикорупційної інституції, до повноважень якої належить координація діяльності суб'єктів протидії корупції та антикорупційної політики держави загалом. Зроблено висновок, що із урахуванням досвіду Французької Республіки доречно змінити статус Голови Національного агентства з питань запобігання корупції та надати йому більшу незалежність від Кабінету Міністрів України. Запропоновано та деталізовано відповідні зміни до чинного законодавства України.

Ключові слова: зарубіжний досвід, Французька Республіка, правове регулювання, законодавство, координація, діяльність, суб'єкт, корупція, протидія корупції.

Актуальність теми. Корупція, як системна проблема державного управління, що завдає мільярдних збитків, підриває довіру населення до органів державної влади та демократичних інститутів в цілому, давно приковує до себе увагу в усіх розвинених країнах світу. З огляду на історичні, культурні, ментальні, економічні та соціальні особливості різних країн, наразі існує велика кількість різноманітних інституцій, орієнтованих на боротьбу, протидію, запобігання та профілактику корупції. Ці органи характеризуються широким розмаїттям функцій та повноважень, а варіативність підходів до координації їх дій, обумовлює складність вибору зразків, що заслуговують на вивчення перспектив їх апроксимації в Україні.

Водночас, євроінтеграційні прагнення України та формування блоку антикорупційних інституцій дещо звужують поле дослідження, дозволяючи зосередити увагу на вивченні досвіду країн, які вже сьогодні діють в схожих до вітчизняних умовах та у суспільній системі координат, характерній для ЄС.

Саме тому важливим є дослідження досвіду таких країн, у яких координація антикорупційних дій налагоджена краще, ніж в Україні. Гарними прикладами такого стану є Французька Республіка (надалі – Франція), де створено спеціальну інституцію із запобігання корупції – Французьке антикорупційне агентство (L'Agence française anticorruption (AFA)), яке не є правоохоронним органом, проте виконує спеціальні контрольні функції та наділяється особливими правами. То ж аналіз саме французького досвіду координації антикорупційних дій видається нам вельми цікавим і доречним.

Аналіз стану дослідження у вітчизняному науковому середовищі. Дослідження діяльності суб'єктів протидії корупції в Україні та за кордоном, зокрема – у країнах ЄС (у тому числі – й Франції), вже давно перебуває в полі зору вітчизняних науковців. Серед іншого, у контексті нашого дослідження варто згадати праці таких авторів, як: О.І. Васильєва, Ю.В. Дмитрієв, Д.Г. Заброда, С.А. Завадський, Н.Ю. Задирака, О.В. Іванов, А.М. Копистира, В.І. Литвиненко, Р.С. Мельник, Є.В. Невмержицький, О.В. Новіков, О.І. Пархоменко-Куцевіл, С.А. Подоляка, Б.В. Романюк, Т.М. Супрун, І.В. Чемерис, О.Ю. Чередниченко, О.Н. Ярмиш. Однак, у працях зазначених та інших вітчизняних науковців ключова увага присвячувалася моделі побудови суб'єктів протидії корупції, а не проблематиці координації дій таких суб'єктів, що й обумовлює актуальність нашого дослідження.

Основний зміст дослідження. Однією з найбільш поширених в країнах ЄС моделей координації діяльності суб'єктів протидії корупції, передбачається створення спеціалізованої антикорупційної інституції, яка забезпечує не лише координацію діяльності суб'єктів протидії корупції, але й сама займається такою протидією, а почасти – впливає на формування антикорупційної політики на державному рівні. До таких відноситься Франція, де у 2016 році було створено Французьке антикорупційне агентство (L'Agence française anticorruption (AFA)), (відповідно до Закону Франції «Про прозорість, боротьбу з корупцією та модернізацію економічного життя» від 09.12.2016 № 2016-1691 (LOI n° 2016-1691 du 9 décembre 2016 relative à la transparence, à la lutte contre la corruption et à la modernisation de la vie économique, 2016). При цьому, даний орган не став піонером у галузі протидії корупції. Його створення призвело до ліквідації попередника – Центральної служби запобігання корупції (Service Central de Prévention de la Corruption (SCPC)), яка тривалий час опікувалася такими питаннями як централізація інформації, потрібної для попередження та виявлення фактів активної та пасивної корупції, зловживання службовим становищем як з боку державних службовців, так і приватних осіб, хабарництва, дій з корисливою метою, надання допомоги судовій владі у разі її звернень з приводу подібних фактів, а головне – координація антикорупційної діяльності (Завадський, 2016: 122). Однак, Французьке антикорупційне агентство (L'Agence française anticorruption (AFA)) не просто взяло на себе функції даного органу. Йому додатково було надано повноваження з попередження корупції та контролю за спробами протидії, і навіть – відповідальність за виконання судових рішень. Тому, ми в цілому погоджуємося з О. В. Івановим, який стверджував, що Французьке антикорупційне агентство (L'Agence française anticorruption (AFA)) на сьогодні здійснює діяльність, спрямовану на уніфіковану протидію корупції в республіці (Іванов, 2018: 276). Втім, у рамках нашого дослідження, важливо вказати на те, що даний орган здійснює координаційну діяльність відносно усієї сфери протидії корупції у Франції, чого в Україні досягнути поки що не вдалося.

Компетенція AFA визначена законодавчо. Як зазначається у статті 1 Наказу «Про Французьке антикорупційне агентство» від 14.03.2017 № 14-2017 (Décret n 2017-329 du 14 mars 2017 relatif à l'Agence française anticorruption, 2017), Французьке антикорупційне агентство (L'Agence française anticorruption (AFA)) здійснює антикорупційну адміністративну координацію, яка зокрема полягає в підготовці національного плану боротьби з корупцією, сприянні іншим органам у питаннях протидії корупції, підвищенні рівня обізнаності суспільства щодо проблем корупції тощо. Що характерно, і особливо цікаво в коментарі перспектив апроксимації зарубіжного досвіду, для Французької Республіки, як і для України, є характерною розгалужена система суб'єктів протидії корупції, яка включає різноманітні

спеціалізовані служби, такі як Комісія з фінансової гласності політичного життя, що контролює майнове становище парламентаріїв; Національна комісія з рахунків виборчих кампаній і фінансування політичних партій (наділена контрольними функціями); правоохоронні органи, такі як організація з боротьби проти відмивання грошей ТРАСФІН, Міністерство юстиції, Відділ з боротьби проти корупції (ВБК) в рамках Управління боротьби проти економічних та фінансових злочинів при Судовій поліції (Супрун, 2017: 200; Пархоменко-Куцевіл, 2019: 77). При цьому, Французьке антикорупційне агентство (L'Agence française anticorruption (AFA)) не просто співпрацює із кожним із перелічених органів, але й формує антикорупційну політику, положень якої зобов'язані дотримуватись усі антикорупційні інституції, тобто фактично – повністю координує їхню діяльність.

Згідно зі статтею 3 Наказу «Про Французьке антикорупційне агентство» від 14.03.2017 № 14-2017 (Décret n° 2017-329 du 14 mars 2017 relatif à l'Agence française anticorruption, 2017), у складі Французького антикорупційного агентства (L'Agence française anticorruption (AFA)) діє Стратегічна рада, координувана Магістратом агентства, яка, власне, формує Антикорупційну стратегію, як базовий вектор антикорупційної сфери Франції. Варто враховувати, що Французьке антикорупційне агентство (L'Agence française anticorruption (AFA)) передусім здійснює координаційну діяльність у сфері протидії корупції, діяльність із розробки державної антикорупційної політики, превентивну діяльність у антикорупційній сфері. Зазначений механізм на практиці реалізується шляхом збирання інформації, проведення консультацій, здійснення інформаційно-просвітницької діяльності. При цьому, AFA не має повноважень розглядати справи про адміністративні або кримінальні правопорушення, не надає правову допомогу особам, які зазнали шкоди від корупційних правопорушень, а його функції мають превентивний, контрольний та охоронний характер.

Найближчим за компетенцією, зокрема – виконуваними функціями органом в Україні, подібним до Французького антикорупційного агентства (L'Agence française anticorruption (AFA)), можна вважати Національне агентство з питань запобігання корупції, яке у відповідності до статті 11 Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII (Про запобігання корупції, 2014), «розробляє проекти Антикорупційної стратегії та державної програми з її виконання, здійснює моніторинг, координацію та оцінку ефективності виконання Антикорупційної стратегії, формує та реалізовує антикорупційну політику, розробляє проекти нормативно-правових актів з цих питань; організовує проведення досліджень з питань вивчення ситуації щодо корупції та здійснює інші функції, передбачені даною нормою» (Про запобігання корупції, 2014). Навіть поверхневий компаративний аналіз перерахованих нами функцій свідчить про високий рівень їх кореляції з функціями, які притаманні Французькому антикорупційному агентству (L'Agence française anticorruption (AFA)) у відповідності до статті 1 Наказу «Про Французьке антикорупційне агентство» від 14.03.2017 № 14-2017 (Décret n° 2017-329 du 14 mars 2017 relatif à l'Agence française anticorruption, 2017).

Однак, на відміну від Французького AFA, порядок призначення керівництва Національного агентства з питань запобігання корупції містить більші корупційні ризики. Зокрема, у відповідності до частини 1 статті 5 Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII (Про запобігання корупції, 2014), Голова Національного агентства з питань запобігання корупції призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України, та по суті є підпорядкованим даному органу. У свою чергу, у відповідності до статті 2 Закону Франції про прозорість, боротьбу з корупцією та модернізацію економічного життя від 09.12.2016 № 2016-1691 (LOI n° 2016-1691 du 9 décembre 2016 relative à la transparence, à la lutte contre la corruption et à la modernisation de la vie économique, 2016), Магістрат Французького антикорупційного агентства (L'Agence française anticorruption (AFA)) призначається Указом Президента Республіки, проте у своїй діяльності він є позаієрархічним, тобто не належить ні до правоохоронної, ні до судової системи, а його повноваження можуть бути припинені у двох випадках: закінчення терміну його повноважень та подання Магістратом заяви про звільнення за власним бажанням. Іншими словами, Магістрат Французького антикорупційного агентства (L'Agence française anticorruption (AFA)) є незалежним у своїй діяльності та наділяється спеціальним статусом, який дозволяє йому перебувати поза впливом будь-яких суб'єктів державної влади. На наше переконання, така незалежність Магістрату Французького антикорупційного агентства позитивно відображається і на забезпеченні координації діяльності суб'єктів протидії корупції, адже це виключає можливість додаткового стороннього впливу на даний процес та спрямування антикорупційної політики держави в напрямку, який суперечить державним інтересам.

Відтак, з урахуванням досвіду Французької Республіки у регламентації функціонування органу, близького за компетенцією до вітчизняного Національного агентства з питань запобігання корупції, що реалізує на практиці координацію боротьби із корупцією у державі, доречно було б змінити статус Голови Національного агентства з питань запобігання корупції та надати йому повну незалежність від Кабінету Міністрів України. Такий підхід дозволить забезпечити його автономність в ході здійснення повноважень та відчутно знизить корупційні ризики, зокрема – шляхом зменшення впливу на його рішення (у тому числі – й у питаннях координації суб'єктів протидії корупції). Для цього доречно внести наступні зміни до Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII:

По-перше, викласти частину 1 статті 5 даного нормативно-правового акту в наступному вигляді:

«1. Керівництво діяльністю Національного агентства здійснює його Голова, який є незалежним у прийнятті рішень, призначається на посаду та звільняється з посади Указом Президента України в порядку, визначеному цим Законом».

Така корекція змісту зазначеної норми дозволить, з одного боку, підкреслити незалежність Голови Національного агентства з питань запобігання корупції у прийнятті ним рішень, а з іншого – його призначення на посаду Указом Президента України дозволить зменшити вплив Кабінету Міністрів України на ключовий антикорупційний орган;

По-друге, викласти частину 2 статті 6 даного нормативно-правового акту в наступному вигляді:

«2. До складу Конкурсної комісії входять:

- 1) три особи, визначені Президентом України;
- 2) три особи, визначені Верховною Радою України;
- 3) три особи, визначені Кабінетом Міністрів України;
- 4) три особи, визначені Кабінетом Міністрів України на підставі пропозицій донорів, які протягом останніх двох років до дня завершення строку повноважень Голови Національного агентства або до дня дострокового припинення його повноважень надавали Україні міжнародну технічну допомогу у сфері запобігання і протидії корупції».

Такий підхід до формування складу Конкурсної комісії для відбору Голови Національного агентства з питань запобігання корупції сприятиме зменшенню впливу Кабінету Міністрів України на проведення даної процедури, а отже – призведе до помітного скорочення корупційних ризиків. Окрім того, введення до числа суб'єктів, що визначають склад конкурсної комісії Президента України та Верховної Ради України безумовно відповідає концепції балансу гілок влади, що позитивно позначиться на сприйнятті антикорупційної реформи нашими європейськими партнерами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз французької моделі координації антикорупційної діяльності, дозволив дійти висновку, що Французьке антикорупційне агентство (L'Agence française anticorruption (AFA)) є органом, що за своїми функціями вкрай близький до українського Національного агентства з питань запобігання корупції. Навіть окремі положення Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII (Про запобігання корупції, 2014) у багатьох моментах дублюють положення Закону Франції про прозорість, боротьбу з корупцією та модернізацію економічного життя від 09.12.2016 № 2016-1691 (LOI n° 2016-1691 du 9 décembre 2016 relative à la transparence, à la lutte contre la corruption et à la modernisation de la vie économique, 2016). Принципова відмінність у правовому статусі обох органів та їх впливові на координації діяльності суб'єктів протидії корупції, на нашу думку, передусім полягає у статусі керівників даних органів.

Наразі керівництво Французького антикорупційного агентства (L'Agence française anticorruption (AFA)) є більш незалежним у своїй діяльності, аніж Голова Національного агентства з питань запобігання корупції. Саме цей досвід, на нашу думку, міг би бути використаним вітчизняним законодавцем, зокрема – шляхом внесення змін до процедури призначення Голови Національного агентства з питань запобігання корупції.

Список використаних джерел:

1. Завадський С.А. Координаційна діяльність органів прокуратури з питань запобігання та протидії корупції: питання сьогодні / С.А. Завадський // Науковий вісник публічного та приватного права. – Випуск 4. – 2016. – С. 120–124.
2. Іванов О.В. Діяльність суб'єктів публічної адміністрації у напрямі запобігання корупції в зарубіжних країнах / О.В. Іванов // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2018. – Вип. 6. Т. 1. – С. 274–279.
3. Супрун Т.М. Зарубіжний досвід запобігання та протидії корупції / Т.М. Супрун // Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). – 2017. – Вип. 2–3. – С. 199–204.
4. Пархоменко-Куцевіл О.І. Формування та розвиток сучасних антикорупційних органів державної влади як основа запобігання та подолання корупції: теоретико-методологічний аналіз: монографія / О.І. Пархоменко-Куцевіл. – Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2019. – 308 с.
5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
6. LOI n 2016-1691 du 9 décembre 2016 relative à la transparence, à la lutte contre la corruption et à la modernisation de la vie économique. legifrance.gouv.fr Retrieved from <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000033558528>
7. Décret n 2017-329 du 14 mars 2017 relatif à l'Agence française anticorruption. legifrance.gouv.fr Retrieved from <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000034187670/2021-01-23/>.

References:

1. Zavadskyi, S.A. (2016). Koordynatsiina diialnist orhaniv prokuratury z pytan zapobihannia ta protydii koruptsii: pytannia sohodennia [Coordination activities of the prosecutor's office on preventing and combating corruption: current issues]. *Naukovyi visnyk publicnogo ta pryvatnogo prava – Scientific Bulletin of Public and Private Law*, 4, 120–124. [in Ukrainian].
2. Ivanov, O.V. (2018). Diialnist subiektiv publichnoi administratsii u napriami zapobihannia koruptsii v zarubizhnykh krain [Activities of public administration entities in the direction of preventing corruption in foreign countries] *Naukovyi visnyk publicnogo ta pryvatnogo prava – Scientific Bulletin of Public and Private Law*, 6, Vol. 1, 274–279 [in Ukrainian].
3. Suprun, T.M. (2017). Zarubizhnyi dosvid zapobihannia ta protydii koruptsii [Foreign experience in preventing and combating corruption]. *Mizhnarodnyi yurydychnyi visnyk: aktualni problemy suchasnosti (teoriia ta praktyka) – International Legal Bulletin: current issues (theory and practice)*, 2–3, 199–204 [in Ukrainian].

4. Parkhomenko-Kutsevil, O.I. (2109). *Formuvannia ta rozvytok suchasnykh antykoruptsiinykh orhaniv derzhavnoi vlady yak osnova zapobihannia ta podolannia koruptsii: teoretyko-metodolohichniy analiz: monohrafiia* [Formation and development of modern anti-corruption public authorities as a basis for preventing and overcoming corruption: theoretical and methodological analysis: monograph]. Kyiv : DP «Vyd. dim «Personal» [in Ukrainian].
5. Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 № 1700-VII [On prevention of corruption: Law of Ukraine of 14.10.2014 № 1700-VII] (2014). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 49, art.2056 [in Ukrainian].
6. LOI n 2016-1691 du 9 décembre 2016 relative à la transparence, à la lutte contre la corruption et à la modernisation de la vie économique..legifrance.gouv.fr Retrieved from <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000033558528> [in French].
7. Décret n 2017-329 du 14 mars 2017 relatif à l'Agence française anticorruption. legifrance.gouv.fr Retrieved from <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000034187670/2021-01-23/> [in French].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.3.30>

POCZĄTKI PARLAMENTARYZMU W KONTEKŚCIE HISTORYCZNO-PRAWNYM ROZWOJU UKRAINY

Oleh Malichyn

aspirant Uniwersytetu Króla Daniela (Iwano-Frankiwnsk, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-9914-4567

Oleh_Malichyn@gmail.com

Adnotacja. Artykuł poświęcono poszukiwaniom historycznych i prawnych źródeł współczesnego parlamentaryzmu. Rozważano Wiek z czasów Rusi Kijowskiej, Rady z epoki kozackiej, sejmy i prawo magdeburskie, Parlament Austro-Węgier i Dumę Państwową Rosji, epokę sowiecką. Przeanalizowano budowę współczesnego parlamentaryzmu na podstawowo nowych zasadach. Stwierdzono, że ukraiński parlamentaryzm jako zasada organizacji władzy pojawia się po raz pierwszy dopiero pod koniec XX wieku, chociaż zjawisko to ma swoje głębokie korzenie na naszych ziemiach. Warunkiem politycznym jego powstania była transformacja sowieckiego systemu politycznego, czego konsekwencją było ogłoszenie niepodległości Ukrainy, a także pojawienie się wielopartyjności i pluralizmu ideologicznego, krystalizacja interesów społecznych i politycznych.

Słowa kluczowe: wiec, rada, sejm, prawo magdeburskie, parlament.

ORIGINS OF PARLIAMENTARISM IN THE HISTORICAL AND LEGAL CONTEXT OF UKRAINE'S DEVELOPMENT

Oleh Malichyn

graduate student of King Danylo University (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-9914-4567

Oleh_Malichyn@gmail.com

Abstract. The article is devoted to the search for historical and legal origins of modern parliamentarism. The Chamber of Kievan Rus, the Council of the Cossack era, the Sejm and Magdeburg law, the parliament of Austria-Hungary and the State Duma of Russia, the Soviet era are considered. The construction of modern parliamentarism on fundamentally new principles is analyzed. It is concluded that Ukrainian parliamentarism as a principle of organization of power first appeared only at the end of the twentieth century, although this phenomenon has its deep roots in our lands. The political condition for its emergence was the transformation of the Soviet political system, which resulted in the proclamation of state independence of Ukraine, as well as the emergence of multiparty and ideological pluralism, the crystallization of social and political interests.

Key words: chamber, council, sejm, Magdeburg law, parliament.